

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e**

Gfv.VII.30.383/2016/8.

A tanács tagjai:

Dr. Török Judit a tanács elnöke

Dr. Csőke Andrea előadó bíró

Dr. Farkas Attila bíró

Az I. rendű felperes:

A II. rendű felperes:

A III. rendű felperes:

Az V. rendű felperes:

A VI. rendű felperes:

A VII. rendű felperes:

A VIII. rendű felperes:

Az I.-III. rendű és V.-VIII. rendű felperesek jogi képviselője: Hámori Ügyvédi Iroda

A XII. rendű felperes:

A XII. rendű felperes jogi képviselője: Tasnádi és Társa Ügyvédi Iroda

Az alperes:

Az alperes jogi képviselője:

A per tárgya: uralkodó tag korlátlan és teljes felelősségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: az alperes

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék, 7.G.41.160/2012/58. számú ítélete

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla, 16.Gf.40.412/2015/6. számú ítélete

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi, az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és a keresetet elutasítja.

Kötelezi az I. rendű felperest, hogy 1.033.200 (egymillió-harmincháromezer-kettőszáz) Ft, a II. rendű felperest, hogy 74.200 (hetvennégyezer-kettőszáz) Ft, a III. rendű felperest, hogy 2.196.600 (kettőmillió-százkilencvenhatezer-hatszáz) Ft, az V. rendű felperest, hogy 2.521.400 (kettőmillió-ötszázhuszonegyezer-négyszáz) Ft, a VII. rendű felperest, hogy 176.400 (százhetvenhatezer-négyszáz) Ft, a VIII. rendű felperest, hogy 218.400 (kettőszáztizennyolcezer-négyszáz) Ft, a XII. rendű felperest, hogy 779.800 (hétsházhetvenkilencezer-nyolcszáz) Ft együttes első-, másodfokú- és felülvizsgálati eljárási költséget 15 napon belül fizessenek meg az alperesnek.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A **M. Kft.**-t (a továbbiakban: a Társaság) a MÁV Rt. (a továbbiakban: MÁV vagy alperes) alapította 1992. október 1-jén Alapító Határozattal a M. Főnökségéből, annak teljes dolgozói létszámával (335 fő).
- A 2004-ben létrehozott alapító okiratban az alperes a tagi felelősségét a gazdasági társaságokról szóló 1997. évi CXLIIV. törvény (Gt.) 292. § (3) bekezdésének és a 296. § (1) és (3) bekezdésének a közvetlen irányítást biztosító befolyáshoz kapcsolódó felelősségi szabályaira utalással határozta meg. A Gt. 150. § (2) bekezdésében írt feladatokat az alapító tag (alperes) látta el, egyebekben az ügyvezető intézte a társaság ügyeit.
- [2] Az alapítással együtt megkötött szindikátusi szerződésben rögzítették, hogy a társaság ügyvezetőjét a MÁV nevezi ki, a 3 tagú felügyelő bizottságba két tagot a MÁV nevez ki, egy tagot a dolgozók saját maguk közül választanak. Az ügyvezető jogkörét nem korlátozták.
- A szindikátusi szerződésben rendezték a gazdasági kapcsolatukat is. Az alperes kötelezettséget vállalt arra, hogy a nem versenykötelezett kategóriában a munkákra a társaságtól ajánlatot kér, és ha az ajánlat megfelelő, a munkát tőle rendeli meg. A versenykötelezett kategóriában az alperes vállalta, hogy a meghívásos versenyre minden esetben meghívja a társaságot, a nyilvános versenytárgyalásról értesíti, a kiértékelés során - azonos feltételek esetén - kedvezményezi. Az alperes beruházási terve szolgált alapul a társaság üzleti tervének, a társaság munkáinak 75-80 %-át az alperes megrendeléseit tették ki, a társaság által végzett kiemelt MÁV-beruházások az alperes kézi irányítása mellett valósultak meg a MÁV-érdek elsődlegessége mentén.
- [3] A társaság egyéb szerződéskötéseit az alperes nem korlátozta, de a társaság ajánlati árai a szervezeti felépítéséből adódóan nem

voltak versenyképesek, ezért a versenytárgyalásokon rendszerint alul maradt. Az elvállalt munkákat általában alvállalkozók bevonásával teljesítette, az alvállalkozók kiválasztásába az alperes nem szólt bele, de a társaság előnyként értékelte a kiválasztásnál azt, hogy fizetési késedelem esetén az alvállalkozó ne kezdeményezze a társaság felszámolását. Ennek ellentételezéseként az ilyen alvállalkozókkal magasabb áron szerződött.

- [4] A társaság ügyvezetését alapításától 2001. december 31-ig **O.J.**, 2002. április 15-től 2004. március 25-ig **G.Gy.** és 2004. május 22-től a társaság felszámolásáig **Ú.Z.** látta el. A társaság ügyvezetőjének havi beszámolási kötelezettsége volt az alperes és a saját felügyelőbizottsága felé, amit a havonta elkészített és minden költségtényezőt tartalmazó mérlegadatokat megküldésével kellett teljesítenie.
- [5] A társaság szervezeti felépítését az alperes határozta meg, ennek megváltoztatására a társaság ügyvezetése nem volt jogosult.
- [6] A társaság ügyvezetője a 2002-es év gazdasági eredményéről a 2002. december 12-ei ülésen számolt be a felügyelő bizottságnak. Beszámolójában 5 millió Ft mérleg szerinti eredmény elérését reálisnak tartotta, és úgy nyilatkozott, hogy a 2003-as megrendelés-állomány is biztató. A társaság gazdálkodását kedvezőnek ítélte. A 2002. évi vagyonkezelési tervben azonban finanszírozási problémákról számolt be, amelyek enyhítése érdekében a fizetőképes külső megrendelőktől származó megrendelések fokozását és a termelőeszközök korszerűsítését tartotta szükségesnek.
- [7] 2003-ban a társaság fizetéseképtelenné vált, likviditási problémáinak megoldására 100.000.000 Ft-os folyószámlahitel szerződést kötött, melynek kezeje az alperes volt. A társaság a hitelt 2003-ban igénybe vette, azt a lejárat után az alperes fizette meg.
- [8] 2003-ban az alperes a társaság ügyvezetőjének jogkörét korlátozta, és a 115/2003.(11.24.) számú alapítói határozatával úgy rendelkezett, hogy 5 millió Ft feletti összegű kötelezettségvállalásai az alperes képviselőjének előzetes írásbeli engedélyével teljesíthetők. Harmadik személyekkel szembeni eljárásban megvonta az ügyvezető önálló képviselői jogát.
- [9] 2004. március 22-én az alperes vezetői értekezletén foglalkozott a társaság gazdasági helyzetével. Egyetértett a társaság alapító határozattal történő felszámolásának megindításával. A felszámolási eljárás iránti kérelem benyújtására nem került sor, a társaság felszámolását egy hitelező kezdeményezte 2004. szeptember 16-án. A vezetői értekezletet követően az alperes arról intézkedett, hogy a társaság a folyamatban levő két munkáját fejezze be, a munkák ellenértékéből a befejezési munkán dolgozó alvállalkozókat és a saját dolgozóit fizesse ki. 2004. március 25-én **G.Gy.** ügyvezetői megbízását visszavonta és májusban a feladatok elvégzésére megbízási szerződést kötött **Ú.Z.**-nal, a **V.** Kft. tulajdonosával az

ügyvezetői feladatok ellátására és a **V.** Kft.-vel a felszámolás előkészítésére.

- [10] A társaság eladósodottságának mértéke 2001-ben 130%, 2002-ben 225% volt. A társaság rövid lejáratú kötelezettségei lényegesen meghaladták a likvid eszközei értékét, 2001-ben több, mint ötszörös volt. Az eladósodás ellenére az alperes a hitelezők védelme érdekében intézkedést nem tett, a saját tőke jegyzett tőkéig történő feltöltéséről nem gondoskodott és nem tett intézkedéseket az eredményes gazdálkodás helyreállítása érdekében. 2003-ban a társaság a teljes jegyzett tőkéjét elvesztette, a működőképességhez és a hitelezők védelme érdekében 386.017 e Ft tőkeemelésre lett volna szükség, ami nem történt meg.

A társaság gazdasági mutatói kedvezőtlen alakulásának legfőbb oka a társaság eredményesnek nem mondható gazdálkodása volt, ami elsődlegesen a piaci körülmények között optimálisnak nem nevezhető szervezeti felépítésből eredt. A társaság által felhalmozott veszteség és tőkehiány kialakulása részben a társaság alapítására vezethető vissza. Az alperes a társaságot olyan szervezeti felépítéssel és működési renddel hozta létre, ami nem tette lehetővé a társaság részére a piaci viszonyokhoz való rugalmas alkalmazkodást, a szervezeti felépítésből adódó magas működési költség következtében a társaság ajánlati árai nem lehettek versenyképesek. Az alperes - annak ellenére, hogy tudomással bírt arról, a 100%-ban tulajdonában lévő gazdasági társaság szervezeti felépítése jelentősen megnöveli a társaság működési költségét és hátrányos helyzetbe hozza a piacon - a szervezeti átalakításról nem döntött, az ügyvezető ez irányú kezdeményezését elutasítva fenntartotta a szükségszerűen fizetéseképtelenséghez vezető állapotot.

Más részben a fizetéseképtelen állapot kialakulásához vezetett a társaság olyan gazdálkodása, hogy a megrendeléseket alvállalkozók bevonásával teljesítette, és az alvállalkozókkal a piaci viszonyokhoz képest alacsony haszonkulcs mellett állapodott meg, mely kalkulált haszon nem fedezte az amúgy is magas működési költségeket.

- [11] A felperesek 2004. április 16-án tájékoztatták az alperest, hogy szövetségre léptek egymással és kérték, hogy az egyszemélyes tulajdonos vállalja a hitelezők maradéktalan kielégítését. A 2004. július 2-án tartott egyeztető tárgyaláson elhangzott, hogy a társaság felszámolás alá kerül, ezért a folyamatban levő munkákból kilép, a további munkálatok végzésének lehetőségét átengedi a konzorcium tagjainak. A 2004. június 1. előtti tartozásokat nem rendezi, az ezt követően végzett munkák ellenértékét engedményezéssel kielégíti.

- [12] A társaság felszámolását a Fővárosi Bíróság 2005. február 12-én jogerőre emelkedett végzésével indította meg, és a 2010. november 30-án kelt, 2011. május 17-én jogerőre emelkedett 49. sorszámú végzésével fejezte be a felszámolási eljárást, szüntette meg a társaságot. A felszámolási eljárásba összesen 25 hitelező

jelentett be 308.341.724 Ft hitelezői igényt. Az adós vagyona a felszámolási költségek teljes kifizetésén túl a csődeljárásról, a felszámolási eljárásról és a végelszámolásról szóló 1991. évi IL. törvény (Cstv.) 57. § (1) bekezdés d) pontjába sorolt igények részbeni kielégítésére nyújtott fedezetet. A felperesek felszámolási eljárásban meg nem térült követeléseai az ügyvezető jogkörét korlátozó alapítói határozat meghozatalát megelőzően megkötött alvállalkozási szerződéseken alapultak, mely szerződéseket a társaság az alperessel kötött vállalkozási szerződések teljesítése érdekében kötött meg a felperesekkel, mint alvállalkozókkal.

A felperesek keresete, az alperes ellenkérelme

- [13] A felperesek a 2004. július 19-én benyújtott keresetükben kérték annak megállapítását, hogy az alperes korlátlan és teljes felelősséggel tartozik a társaság tartozásaiért, mivel a közvetlen irányítást biztosító befolyása következtében tartósan hátrányos üzletpolitikát folytat és ez az ellenőrzött társaság kötelezettségeinek teljesítését jelentősen veszélyezteti.
- [14] A negyedszerre megismételt elsőfokú eljárásban az I. r. felperes 32.191.403 Ft, a II. r. felperes 2.319.537 Ft, a III. r. felperes 68.447.921 Ft, az V. r. felperes 78.567.491 Ft, a VI. r. felperes 7.670.058 Ft, a VII. r. felperes 5.475.756 Ft, a VIII. r. felperes 6.804.767 Ft tőke és ennek a felszámolás elrendelése napjától a zárómérleg elkészítésének napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamata, valamint a perköltség megfizetésére kérte kötelezni az alperest. A IX. r. felperes a követelését az V. r. felperesre engedményezte. A XII. r. felperes 24.311.620 Ft tőke, ennek 2005. március 24-től számított késedelmi kamata és a perköltség megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Keresetük jogalapjaként a Gt. 296. § (3) bekezdését, 173. § (3) bekezdését, 297. §-át, 296. § (1) bekezdését jelölték meg. Kiemelték, hogy az alperes, mint egyszemélyes tulajdonos tag semmit nem tett annak érdekében, hogy rendezze a társaság gazdálkodását, a veszteség ellenére 2004-ben tovább működtette a társaságot, így 2004. év végére további 197.952 e Ft vesztesége keletkezett, a felszámolás megkezdésének időpontjában pedig a veszteség 591.263 e Ft volt, ami a jegyzett tőke mértékének két és félszerese. Az alperes, mint egyszemélyes uralkodó tag úgy járult hozzá a 100 millió Ft kölcsönnek az ellenőrzött társaság általi felvételéhez, hogy annak visszafizetésére a társaságnál nem volt sem vagyoni, sem bevételi fedezet, ez az ügylet kifejezetten arra irányult, hogy az alperes a társaság működését mindenképpen fenntartsa annak érdekében, hogy a beruházásai elkészüljenek. Az alperes olyan elszámolási számlát vezetett, amelyen a társaság és az alperes közötti követeléseket és tartozásokat tartották nyilván, és a követelések és tartozások összevetése alapján az uralkodó tag döntött arról, hogy milyen összegeket utal át a társaságnak, valamint arról, hogy az átutalt összeget a társaság milyen célra

használhatja fel. Ezen a számlán keresztül valósult meg a társaság alperes általi teljeskörű és közvetlen irányítása. Az alperes egyszemélyes tulajdonosként a beruházásait a társasággal éveken keresztül úgy végeztette el, hogy ismert volt előtte, a társaság a pályázati árakból nem tudja fedezni a működési költségeit, a veszteségeit 2002-ig a jegyzett tőkéből finanszírozta, 2003-tól pedig erre a célra az alvállalkozók pénzét használta fel.

[15] Az alperes kérte a kereset elutasítását. Állította, hogy az alperes konszernjogi felelőssége nem állapítható meg, mert a társaság vesztesége objektív gazdasági körülmények következménye volt. Az alperesnek a társaság irányában nem volt hátrányos üzletpolitikája, nem hozott olyan döntést, ami a társaság gazdálkodására hátrányos lett volna. Az alperes pályázat vagy versenytárgyalás útján szerződött a társasággal. A veszteségesen működő céget a tulajdonosnak finanszíroznia nem kellett, a megszüntetésre vonatkozó döntést pedig a Gt. alapján meghozta.

Nem állapítható meg, hogy az alperesnél bármilyen közvetlen vagy közvetett előny származott volna a társaság veszteséges működéséből, sőt az kifejezetten hátrányos volt neki. Nem lehetett az alperesi tulajdonos gazdasági döntése vagy annak hiánya egyedüli elindítója annak a folyamatnak, amely végül a társaság fizetéseképtelenségéhez vezetett. Nem illeszthető a tartósan hátrányos üzletpolitika fogalmába az, hogy a tulajdonos korlátozta az ügyvezetés jogkörét, vagy hogy készfizető kezességet vállalt a hitelfelvételhez.

Száma 2004-ben vált nyilvánvalóvá a 2003. évi veszteség mértéke. Ekkor menesztette az ügyvezetőt és a könyvelőt. Az ügyvezető jogkörének korlátozása a társaság érdekeit szolgálta. Az általa elrendelt vizsgálatot megelőzően nem volt abban a helyzetben, hogy világosan érzékelje a társaság működéseképtelenségét.

Az első- és másodfokú bíróság határozata

[16] Az elsőfokú bíróság kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. r. felperesnek 32.191.403 Ft-ot, a II. r. felperesnek 2.319.-537 Ft-ot, a III. r. felperesnek 68.447.921 Ft-ot, az V. r. felperesnek 78.567.491 Ft-ot, a VII. r. felperesnek 5.475.756 Ft-ot, a VIII. r. felperesnek 6.804.767 Ft-ot, valamint ennek 2005. február 12. és 2011. május 11. közötti késedelmi kamatát, a XII. r. felperesnek 24.311.620 Ft-ot és ennek 2005. március 24. és 2011. május 11. közötti késedelmi kamatát. A XII. r. felperes ezt meghaladó keresetét elutasította. A VI. r. felperes keresetét elutasította, a IX. r. felperes vonatkozásában a pert megszüntette.

Ítélete indokolásában a tartósan hátrányos üzletpolitikát abban állapította meg, hogy az alperes gazdaságilag olyan függő helyzetbe hozta és tartotta a társaságát a szervezeti felépítésének kialakításán és konzerválásán keresztül, ami az alperesre kedvező volt azáltal, hogy a piaci ár alatt tudta a beruházásait megvalósítani és hátrányos volt a társaságra azáltal, hogy a

kényszerűen vállalt ajánlati árak a költségei fedezésére nem voltak elegendők, az árbevételeiből hasznot nem tudott realizálni, így forrás hiányában a termelőeszközei korszerűsítéséről nem tudott gondoskodni, ami a versenyképességét tovább rontotta. Az alperestől függő gazdasági helyzete vezetett a társaság fokozatos eladósodásához és a fizetéseképtelen helyzet kialakulásához. A tartósan hátrányos üzletpolitika és a fizetéseképtelen helyzet kialakulása közötti ok-okozati összefüggés egyértelmű és közvetlen.

ár a társaság gazdálkodása önmagára nézve objektíve hátrányos volt, hiszen az adott munkára eső költségeket sem fedező árrés a társaság fokozatos eladósodásához vezetett, ez azonban az alperes hátrányos üzletpolitikájának a következménye, ami a társaságot arra kényszerítette, hogy két rossz megoldás közül válasszon. A magas rezszi költséget a szervezet és az előregedett eszközpark fenntartása eredményezte. A piaci versenyhez való rugalmas alkalmazkodást az alperes által folytatott hátrányos üzletpolitika tette lehetetlenné.

[17] Az alperes fellebbezése nyomán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett rendelkezéseit helybenhagyta.

Az ítélet indokolásában az üzletpolitika fogalmát - a kialakult bírósági gyakorlat alapján - úgy határozta meg, hogy az üzletpolitika egy hosszú távú, több évre szóló gazdálkodási koncepciót jelent, mely akkor minősül az ellenőrzött társaságra nézve hátrányosnak, ha a stratégiai irányító tevékenységet az uralkodó tag akár szándékos, akár súlyosan gondatlan magatartásával (tevételesen vagy passzívan) akként folytatja, hogy az nem szolgálja az ellenőrzött társaság érdekeit, esetlegesen azzal ellentétes, és ezáltal az ellenőrzött társaságnak bevételekiesése, vesztesége keletkezik, mely körülmény eredményeként az ellenőrzött társaság fizetéseképtelenné válik, a felszámolása során pedig a vagyona már nem elegendő a hitelezők kielégítésére. Annak megítélésénél, hogy a tartósan hátrányos üzletpolitika megvalósult-e, vizsgálni szükséges, hogy az ellenőrzött társaság felszámolása objektív körülmények következménye-e, avagy a befolyással rendelkező, illetőleg a társaság működése során az egyedüli tag társasági működést meghatározó szerepéből következő magatartásának, tevékenységének, mulasztásának, döntéseinek a következménye.

Az elsőfokú eljárás során kirendelt szakértő a hátrányos üzletpolitika folytatását ugyan nem találta megállapíthatónak, de erre a következtetésre azon okból jutott, hogy az iratanyagban nem lett fel olyan dokumentációt, amely az alperesnek a társaság finansziális problémáit befolyásoló döntéseit tartalmazta volna, és amelyet szükségesnek vélt ahhoz, hogy az alperesi üzletpolitika megléte, hátrányos volta megállapítható legyen. A szakértő nem a bíróság által kimunkált üzletpolitika fogalomból indult ki, ezért mérlegelhetette felül a bíróság a szakértő végkövetkeztetését. Ha ugyanis a szakértő is abból indul ki, hogy hátrányos üzletpolitika az egyedüli tag gazdasági céljai elérése érdekében tanúsított

passzív magatartásával, megfelelő intézkedések megtételének elmulasztásával is megvalósítható, bizonyosan más következtetésre jut. A szakértőnek mindazon megállapítása, melyek arra vonatkoznak, hogy az időben meghozandó, de elmaradt tulajdonosi döntések vezethettek a felszámolás elkerülhetetlenségéhez, megalapozzák a hátrányos üzletpolitika folytatásának megállapítását.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat mérlegelve, értékelve a tényállást helytállóan tárta fel és abból helyes jogi következtetésre jutott. Az elsőfokú bíróság által megállapított hátrányos üzletpolitika folytatásával, annak mibenlétével és az e körben kifejtett indokaival, érveivel a másodfokú bíróság egyetértett.

Helytállónak találta az elsőfokú bíróság álláspontját abban a tekintetben is, hogy az objektív körülményekre, az építőipari piacon élesedő versenyhelyzetre az alperes azért nem hivatkozhat megalapozottan, mert az ahhoz való rugalmas alkalmazkodást maga nehezítette el a saját gazdasági érdekeit a társaság érdekei elé helyező, a saját üzleti céljai alá rendelő, a társaság eredményes működésének megteremtéséről való gondoskodást elmulasztó magatartásával.

A 2004. március 22-i vezetői értekezletre készített előterjesztés is megjelölte azokat a fizetésképtelenséghez vezető okokat, amelyek a hátrányos üzletpolitika elemeiként értékelhetők, így például a meglévő eszközállomány elavult és hiányos voltát, az elöregedett munkaerő állományt, a társaság gyakorlatilag állami építőipari vállalatkénti működését, a feladatokhoz viszonyított magas dolgozói létszámot, gyenge hatékonyságot, amelyek drágává teszik a társaság tevékenységét és veszteségesé a gazdálkodását.

Az alperes nem tett intézkedéseket az eredményes gazdálkodás helyreállítása érdekében, és bár tudomásul vette a társaság jogutód nélküli megszüntetését, és döntött a felszámolás 2004. második negyedévi elhatározásáról, ehhez képest 2004 májusában **Ú.Z.** ügyvezetőt a felszámolás előkészítésével és a még folyamatban levő két beruházás befejezésének levezénylésével bízta meg. Helytállóan állapította meg ezért az elsőfokú bíróság azt, hogy az alperes a társaság veszteséges gazdálkodását szándékos magatartásával tartotta fenn és használta ki a saját előnyére. Egy-egy veszteséges munka oka az volt, hogy a társaság szervezeti felépítését az alperes határozta meg és olyan előírásai voltak, továbbá olyan belső szervezeti egységeket alakított ki, amilyenekkel más építőipari cégek nem rendelkeztek.

Felülvizsgálati kérelem és ellenkérelmek

- [18] Az alperes felülvizsgálati kérelmében kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és - tartalma szerint - az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatásával a kereset elutasítását. Másodlagosan kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását.

Állította, hogy a jogerős ítélet sérti a Gt. 296. § (1) és (3) bekezdését, a Cstv. 63. § (2) bekezdését és a Pp. 206. § (1) bekezdését.

[19] Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság ítélete, és az azt helybenhagyó jogerős ítélet más alapon találta megállapíthatónak a tartósan hátrányos üzletpolitika folytatását. Az elsőfokú bíróság a szervezeti felépítés kialakítását és konzerválását jelölte meg a tartósan hátrányos üzletpolitikát megvalósító magatartásként, míg a másodfokú bíróság az alperes saját üzleti céljai alá rendelő, a társaság eredményes működésének megteremtéséről való gondoskodást elmulasztó magatartást találta ilyennek.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletében rögzített tényállás helytálló voltának a megállapítása mellett jutott a passzív magatartással megvalósított hátrányos üzletpolitika megállapítására. Ez a megállapítás azonban csak az elsőfokú bíróság ítéletében megállapítottaktól való eltérés esetén lehetséges, mert az elsőfokú bíróság sem a tényállásban, sem az abból levont következtetéseiben nem állapított meg mulasztást az alperes vonatkozásában.

Mivel a tartósan hátrányos üzletpolitika hiánya vagy annak megvalósulása alapkérdése az eljárásnak, és a megállapított tényállás nem tartalmazza a mulasztásra való utalást, ezért jogszabálysértő a jogerős ítélet. Olyan tényállásból jut el olyan jogi következtetésre, amelyre a megállapított tényállás alapján nem juthatna el.

Az alperes hangsúlyozta, hogy a jogerős ítélet teljes mértékben indokolatlanul hagyta figyelmen kívül mindazon körülményeket, amelyek nyilvánvalóan az uralkodó tag alperes működési körén kívül estek, így azokra ráhatása sem volt, és e körülményeket semmilyen üzletpolitikai intézkedéssel, alapítói határozattal sem küszöbölhette volna ki.

A jogerős ítéletben kifejtett álláspont szerint az egyedüli tulajdonosnak minden tulajdonában álló gazdálkodó szervezet felszámolása esetén viselnie kellene a felelősséget a ki nem elégített tartozásokért, ami a korlátolt felelősség automatikus áttörését vonná maga után, függetlenül attól, hogy a tag visszaélt-e a korlátolt felelősséggel. Az eljárásban ugyanis nem volt egyértelműen megállapítható, hogy kizárólag a tulajdonosi hátrányos üzletpolitika okozta-e a felszámolásba torkolló veszteséget.

A tulajdonos nem hagyta magára a társaságot, a szoros felügyelet pontosan ezt tükrözte. A veszteség ismertté válása előtti helyzetkép optimista volt, szó sem volt a társaság megszűnéséről. A tulajdonos akkor avatkozott be a társaság belügyeibe, amikor egyértelművé vált a helyzet.

Az elsőfokú bíróság által rögzített tényállás lényeges eleme volt, hogy már a társaság alapítására visszavezethető a veszteség és tőkehiány, ez azonban a hátrányos üzletpolitika értékelése során nem vehető figyelembe. Márpedig a szervezeti felépítés kialakítása

az alapítás idejére esett, ami kívül kell, hogy essen a vizsgálódás körén.

Hangsúlyozta, hogy a nyereséges években az alperes nem vette ki az osztalékát, azt a társaság vagyonvesztésének visszapótlására fordították.

Kiemelte, hogy az első és másodfokú ítélet között lényeges ellentmondás feszül. A tartósan hátrányos üzletpolitika nem valósulhat meg egyidejűleg tevőleges magatartással (a szervezeti felépítés kialakításán és konzerválásán keresztül a gazdaságilag függő helyzetbe hozatal és tartás révén), és mulasztással.

- [20] Az I.-III. r., V.-VIII. r. és XII. r. felperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben kérték a jogerős ítélet hatályában való fenntartását.

A Kúria határozata és jogi indokai

- [21] A Kúria a jogerős ítéletet kizárólag a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján, és azt a felülvizsgálati kérelemben felhozott okokból jogszabálysértőnek találta.

- [22] A társasági jogban alapelv, hogy a korlátozott felelősségű társaság tagja a társaság tartozásaiért nem felel [Gt. 56. § (2) bekezdés]. Vannak azonban olyan esetek, amikor - elsősorban a hitelezők védelme érdekében - a tagot mégis felelőssé lehet tenni a tőle elkülönült jogi személyiségű társaság tartozásaiért. A jogalkotó kivételes szabályként, kifejezetten szankciós jelleggel viszi át a társaság felelősségét a tagra. A tagi felelősség-átvitel célja a gazdasági társaság elkülönült jogi személyisége mögött megbújó, valamilyen jogellenes és vétkes magatartást tanúsító tag hitelezőkkel szembeni felelősségének megteremtése.

A Gt. 296. § (1) bekezdésében foglalt szabályozás alapján a konszernjogi felelősség-átvitel alapja egy sui generis deliktualis kárfelelősség, ahol az ellenőrzött társaság hitelezője és az uralkodó (minősített befolyást szerző) tag között a károkozás ténye keletkeztet kötelmi jogviszonyt. A konszernjogi felelősség esetén a bíróság az uralkodó tag tartósan hátrányos üzletpolitikájának folytatását állapítja meg, aminek következtében maradtak kielégítetlenül hitelezői követelések az ellenőrzött társaságnál. Az uralkodó tag részéről a felelősséget megalapozó jogellenes és felróható magatartás abban áll, hogy megghiúsította egy másik jogalany (az ellenőrzött társaság) tartozásának a megfizetését. Az uralkodó tag felelőssége nem járulékos jelleggel az alapjogviszonyért áll fenn (tehát az uralkodó tag nem ugyanazon követelésért ugyanazon a jogcímen felel, mint az ellenőrzött társaság), hanem az uralkodó tag kártérítés jogcímen felel az alapjogviszonytól már elkülönült kárért (EBH2013.P.4.).

- [23] Az uralt társasággal szembeni tartósan hátrányos üzletpolitika folytatása alapozza meg az uralkodó tag felelősségét. A tartósan hátrányos üzletpolitika fogalmát a jogszabály nem határozza meg.

Az üzletpolitika egy olyan gazdasági és stratégiai program, amely a gazdálkodó jövőbeni gazdálkodási koncepcióját, kitűzött üzleti céljainak elérését, illetve annak eszközeit foglalja magában.

Az uralkodó tag és az uralt társaság viszonyában a hátrányos üzletpolitika mindig súlyosan felróható, szándékos és célzatos, illetve súlyosan gondatlan, az uralt társaság hátrányára irányul, e társaság veszteségét eredményezi. A szándékos, súlyosan gondatlan magatartásnak okozati összefüggésben kell állnia az uralt társaságnál keletkező, a felszámolási eljáráshoz vezető veszteséggel. Ha a veszteség keletkezése objektív gazdasági folyamatokra, és nem az egyedüli vagy uralkodó tag befolyásoló magatartására vezethető vissza, a felelősség nem állapítható meg.

A tartósan hátrányos üzletpolitika tehát egy folyamatos tevékenység, melynek célja az uralt társaság vagyonának elvonása a fenti módon.

[24] A bírósági gyakorlat különböző szempontokból vizsgálta a tartósan hátrányos üzletpolitika megvalósulását. Ilyennek ítélte meg, ha az uralt társaság minősített befolyással bíró (egyedüli) tagja az általa alkalmazott szándékos, vagy súlyosan gondatlan stratégiai irányító tevékenysége során tanúsított magatartás, mulasztás, illetve döntések az uralt társaság érdekeivel, a működés gazdaságos és ésszerű folytatásának-fenntartásának elvével ellentétben állnak, és ezáltal valamelyik hitelezőnek kárt okoznak. Mivel a tartósan hátrányos üzletpolitika folytatása az ellenőrzött társaság nézőpontjából ítélandó meg, az uralkodó tag egyéb gazdasági érdekeit, megfontolásait a kettejük közötti jogviszony értékelése során figyelmen kívül kell hagyni.

[25] A tartósan hátrányos üzletpolitikának tudatosnak kell lennie részben oly módon, hogy a tulajdonos akarja az uralt társaságnál a hátrányt, illetve tudomásul vegye, hogy a döntéseinek hiánya az uralt társaság vagyonának a csökkenését eredményezi.

[26] Az eljárásban alkalmazandó Gt. 296. § (1) bekezdése és a Cstv. 63. § (2) bekezdése alapján a bíróságnak azt kellett megítélnie, hogy az alperesnek az uralt társaság felé érvényesített üzletpolitikája

- hátrányos volt-e,

- tartós volt-e, és

ez eredményezte-e a felszámolási eljárás során a hitelezői igények kielégítésének az elmaradását.

[27] A másodfokú bíróság szerint a hátrányos üzletpolitika az egyedüli tagnak a gazdasági céljai elérése érdekében tanúsított passzív magatartásával, megfelelő intézkedések megtételének elmulasztásával is megvalósítható, és az adott esetben is ez történt.

[28] A Kúria álláspontja szerint a tulajdonos gazdasági céljáról csak aktívan elkövetett tartósan hátrányos üzletpolitika esetén lehet beszélni. Ilyenkor a tulajdonos célja, hogy az uralt társaságot tulajdonosként olyan módon irányítsa, mellyel az uralt társaságtól vagy közvetlenül vonjon el vagyont, vagy pedig

közvetetten, mert ott azért keletkezik veszteség, hogy a tulajdonosnál - vagy az érdekeltségi körébe tartozó más gazdálkodó szervezetnél - nyereség keletkezzen.

[29] Az adott perben nem volt megállapítható olyan cél az alperes vonatkozásában, amelynek elérése érdekében a társaságnál nem tette meg a megfelelő intézkedéseket. A társaság eladósodottságának, fizetéseképtelenségének a kérdése csak majd tíz évvel az alapításától számítva merült fel. A szindikátusi szerződésben a társaság vállalta, hogy az alperestől átkerült munkavállalók munkaviszonyának 3 éven belül rendes felmondással történő megszüntetése, vagy a társaság jogutód nélküli megszűnése esetén a végkielégítés mértékének megállapításakor a dolgozó korábbi MÁV szolgálati idejét is figyelembe veszi, s ez a vállalat szociális célként fogadható el. Ezt követően azonban nem állapíthatók meg olyan feltételek az alperes részéről, amelyekből az a következtetés lenne levonható, hogy az alperes a saját gazdasági céljai elérése érdekében a társaság veszteséges működését akarta volna elérni.

[30] A jogerős ítélet megállapítása szerint az alperes azzal folytatott tartósan hátrányos üzletpolitikát a társaság tekintetében, hogy a társaságnak a piaci körülményekhez való rugalmas alkalmazkodását nehezítette el a társaság eredményes működésének megteremtéséről való gondoskodást elmulasztó magatartásával.

[31] A Kúria álláspontja szerint azonban nem állapítható meg a tulajdonos felelőssége a Cstv. 63. § (2) bekezdése alapján pusztán azért, mert az adós veszteségesen folytatja a tevékenységét. A tulajdonosi döntéseknek a társaság nyereségessége szempontjából való megítélése, illetve a társaság vezetése és annak eredményessége nem a tartósan hátrányos üzletpolitika felelősségi körében vizsgálendő. Önmagában az, hogy egy tulajdonos a saját tulajdonában álló korlátozott felelősségű társaságot nem eredményesen működteti, nem alapozza meg a tulajdonos korlátlan és teljes felelősségét a társaság ki nem egyenlített kötelezettségeiért. A hitelezőknek jogában áll a társasággal szemben fellépni, és bármely jogilag lehetséges módon biztosítani a követelésük kielégítését, így kezdeményezhetik az adós társasággal szembeni végrehajtást, illetve felszámolási eljárást.

[32] A korlátozott felelősségű társaságok lényege pontosan az, hogy a tulajdonos a tulajdonában álló társaság hitelezői felé csak abban az esetben váljon felelőssé teljes vagyonával, ha tudatosan, a tulajdonában álló társaság vagyona elvonásának céljával, vagy abba beletörődve működteti a társaságot. Ha a tulajdonos nem nyereségesen működő vállalkozást hoz létre, és tart fenn, az önmagában nem alapozza meg a korlátlan és teljes felelősségét.

[33] A másodfokú bíróság álláspontja szerint az alperes a társaság veszteséges gazdálkodását szándékos magatartásával tartotta fenn és használta ki a saját előnyére: egy-egy veszteséges munka oka az volt, hogy a társaság szervezeti felépítését az alperes határozta meg és olyan előírásai voltak, továbbá olyan belső szervezeti

egységeket alakított ki, amilyenekkel más építőipari cégek nem rendelkeztek.

[34] Ezzel szemben az eljárás irataiból megállapíthatóan a veszteséges munka oka nem kizárólag az volt, hogy - a társaság alapításának körülményei miatt - a régi állami vállalati struktúra továbbélt a társaságban. A veszteség oka részben az volt, hogy ezeket a pluszköltségeket a társaság nem tudta az alperesre továbbhárítani, részben azonban az is, hogy nem maga végezte a feladatokat, hanem alvállalkozókkal végeztette, és az alvállalkozók számára magasabb vállalkozói díjakat ismert el, mint ami az akkori piacon elfogadott volt. Az alvállalkozók magasabb díjait sem tudta az alperessel elfogadtatni, ezért a saját költségeinek és az alvállalkozói magasabb díjaknak együttesen volt köszönhető a fizetéseképtelenné válása.

[35] Az alperes a veszteségről való tudomásszerzést követően részben tőkét biztosított a társaságnak a 100.000.000 Ft-os kölcsön felvételének kezességgel való biztosítása - és annak kifizetése - révén, részben pedig intézkedéseket próbált tenni a társaság működése vonatkozásában. Először korlátozta az ügyvezető jogait, majd pedig új ügyvezetőt nevezett ki azzal, hogy készítse elő a felszámolást.

[36] A Kúria nem tartotta a tartósan hátrányos üzletpolitika megállapíthatósága okának azt, hogy az alperes az újonnan kinevezett ügyvezető feladatául azt is előírta, fejezze be a folyamatban levő munkákat. A hitelezőkkel ugyanis az alperes e munkák befejezése érdekében 2004. július 2-án megállapodott a 2004. június 1-től kezdődően felmerülő vállalkozói díjak engedményezéssel történő kiegyenlítéséről. Egy felszámolás miatt félbeszakadó beruházás minden résztvevő számára csak veszteséget okoz, az alvállalkozóknak a leginkább. Ezért a függőben levő munkák folytatása, és az alvállalkozók emiatt keletkező követelésének engedményezéssel történt kiegyenlítése szintén nem értékelhető az alperes tartósan hátrányos üzletpolitikát folytató magatartásának.

[37] A fent kifejtettekre tekintettel a Kúria megállapította, hogy a jogerős ítélet a tartósan hátrányos üzletpolitika téves értelmezése folytán sérti a Gt. 296. § (1) és (3) bekezdését, valamint a Cstv. 63. § (2) bekezdését, ezért azt hatályon kívül helyezte a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján, és a felperesek keresetét elutasította.

Záró rész

[38] A felperesek a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelesek megfizetni az alperes eljárással felmerült költségeit, amely az alperes által a másodfokú- és felülvizsgálati eljárásban lerótt illetékből és jogi képviselétével felmerült munkadíjból áll. A jogi képviselő munkadíjának összegét a Kúria a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdésének a)-c) pontja, (5)-(6) bekezdése, és

a 4/A. § (1) bekezdése alapján állapította meg, figyelemmel az elvégzett jogi munkára is.
[39] A Kúria tárgyaláson kívül hozta meg határozatát.

, 2017. április 27.

. Török Judit s.k. a tanács elnöke, Dr. Csőke Andrea s.k. előadó bíró,
Dr. Farkas Attila s.k. bíró

A kiadmány hitelével: